

Transparentnost Srbija
Transparency Serbia

Transparentnost Srbija

pregled aktivnosti za period
13. - 19. februar 2016. godine

Bilten broj 8/2016

Sadržaj:

Transparentnost Srbija
Transparency Serbia

Aktivnosti	2
Pod lupom.....	3
Građanin Nikolić u izbornoj kampanji.....	3
Promotivni bilten nije indikator transparentnosti	3
Afera sa državnim otkazima.....	4
Konferencije	5
Predstavljen Indeks transparentnosti lokalne samouprave	5
Mediji	9
Močvara i komarci.....	9

Aktivnosti

U protekloj nedelji predstavili smo rezultate istraživanja "Indeks transparentnosti lokalne samouprave LTI 2015", u kojem smo ocenili i rangirali sve opštine i gradove u Srbiji. Tim povodom održali smo sastanke u Novom Sadu i Beogradu sa predstavnicima opština o analizi, preporukama, problemima koje imaju u praksi i njihovoj volji i želji da prihvate neke od naših preporuka, a unaprede transparentnost i na taj način poprave rezultat u 2016. godini. Rezultate smo predstavili i na konferencijama za novinare u Novom Sadu i Beogradu. U Novom Sadu smo ujedno predstavili rad Antikorupcijskog pravnog savetovališta, naše ALAC kancelarije, a predstavnik TS razgovarao je sa građanima koji su se odazvali pozivu upućenom preko medija. U skraćenoj, prazničnoj, nedelji, ALAC kancelarija primala je pozive i na broj 0800 081 081 kao i poruke poštom, na mejl ts@transparentnost.org.rs, putem Facebook stranice ili u direktnom kontaktu. Ukupno smo imali 30 poziva i inicijalnih kontakata.

Pored [rezultata istraživanja](#), tabele i [interaktivne mape](#) sa podacima o transparentnosti svih opština i gradova, TS je objavila pet tekstova na svom [internet sajtu](#)¹. Na [našoj Facebook stranici](#)² objavili smo sedam tekstova, komentara, linkova. Na [Tviteru](#)³ su najviše pažnje izazvali tvitovi u vezi sa predstavljanjem Indeksa transparentnosti lokalne samouprave LTI 2015.

Prenosimo izbor tekstova koje smo objavili u prethodnoj sedmici:

¹ <http://www.transparentnost.org.rs/index.php/sr/aktivnosti-2/pod-lupom>

² <https://www.facebook.com/Transparentnost.Srbija>

³ <https://twitter.com/TransparencySer>

Pod lupom

Građanin Nikolić u izbornoj kampanji

17. februar 2016.

[U Izveštaju o aktivnostima funkcionera tokom izborne kampanje 2014. godine,](#)

Transparentnost Srbija je kao jednu od pozitivnih stvari izdvojila to što je predsednik Srbije bio veoma pasivan (za razliku od kampanje 2012. godine). Kao mogući razlog tada smo naveli činjenicu da nisu održani istovremeno predsednički i parlamentarni izbori, ali i to što aktuelni predsednik nije stranački funkcioner.

Tomislav Nikolić, izgleda, nije dozvolio da ga uspravaju naše pohvale i najavljuje angažovanje u predstojećoj kampanji, ako ga naprednjaci pozovu. "Hoću da pomognem da SNS pobedi, šta bih drugo. Ne vidim ništa dobro ako ne pobedi SNS. U kampanji neću učestvovati kao predsednik stranke već kao građanin koji želi da ta stranka pobedi", naveo je u intervjuu za "Danas".

Kakvo bi to bilo učešće "građanina koji želi da stranka pobedi", Nikolić nije pojasnio. Politički analitičar i član Odbora Agencije za borbu protiv korupcije Zoran Stojiljković kaže za "Danas" da građanin Nikolić može da prisustvuje mitingu ili skupu naprednjaka, dok bi sve ostalo, poput držanja govora, bilo aktivno učestvovanje u kampanji što je nespojivo sa njegovom funkcijom imajući u vidu da je on predsednik svih građana.

Treba, međutim, imati na umu da Zakon o Agenciji za borbu protiv korupcije ne sprečava predsednika da aktivno učestvuje u kampanji i da bi se ovde radilo o kršenju etičkih ili političkih normi, a ne o kršenju zakona.

Nikolić je, podsećamo, u prvom obraćanju posle pobeđe na izborima, naveo da predsednik države ne sme da bude „ni član svoje partije, a ne da je vodi" i ponovio da je obećao da će biti predsednik svih građana Srbije. U maju 2012. na sednici Glavnog odbora SNS podneo je ostavku na funkciju predsednika naprednjaka i zaplakavši dodao: „To tako mora - poraslo dete, osamostalilo se". Nikolić je poručio članovima Glavnog odbora SNS-a da ne očekuju da on više donosi odluke, kadrovska rešenja i strategiju, ali da mogu od njega da očekuju savete.

Promotivni bilten nije indikator transparentnosti

12. februar 2016.

Transparentnost Srbija rangirala je sve gradove i opštine u Srbiji na osnovu Indikatora transparentnosti lokalne samouprave (LTI) i podatke dostavila svim jedinicama lokalne samouprave. Oni najbolji izdali su saopštenja i pohvalili se svojim rezultatima. Mi smo im već u

dopisima čestitali, a i javno ćemo ih pohvaliti i sledeće nedelje kada budemo predstavili rezultate, tabelu i preporuke za unapređenje transparentnosti.

Ono što bismo želeli da izbegnemo, jeste da naše rangiranje postane izgovor za neke druge probleme u vezi sa transparentnošću ili odgovor na pitanja u vezi sa korupcijom ili borbom protiv korupcije. Ovim istraživanjem nismo merili korupciju niti borbu protiv nje, a transparentnost smo ocenjivali na osnovu precizno postavljenih indikatora (koji će biti dostupni od četvrtka).

Izdavanje biltena u kojem lokalne vlasti (afirmativno) predstavljaju svoju rezultate, nije indikator na osnovu koga smo ocenjivali transparentnost. Ne smatramo da je tako nešto od značajnog uticaja na transparentnost lokalne samouprave, već, naprotiv, može poslužiti za političku promociju, posebno ako se bilten pokreće neposredno pred lokalne izbore.

Stoga ne odobravamo [dovođenje indeksa LTI i našeg istraživanja u vezu sa biltenom](#) koji je

pokrenuo kabinet gradonačelnika Leskovca, posebno u situaciji kada se u javnosti postavlja pitanje da li je izdavanjem ovog glasila lokalna samouprava prekršila Zakon o informisanju, po kome jedinici lokalne uprave nemaju pravu da budu osnivači javnih glasila,

Afera sa državnim otkazima

14.februar 2016.

Sudeći [po pisanju Blica](#), Potvrđuje se ono na šta smo [već ukazivali](#) u vezi sa "racionalizacijom", odnosno otkazima u javnom sektoru. Ako je cilj samo da se smanji broj zaposlenih, a ne da se obezbedi da se poslovi iz nadležnosti državnog organa obavljaju na najbolji mogući način, imaćemo mnoštvo primera koji su u tekstu označeni kao "moguće zloupotrebe, posledice loših sistematizacija, otpuštanje sirotinje i onih koji nisu nečiji rođaci ili nisu zaposleni po partijskoj liniji".

Naime, postoje zakon, principi racionalizaciji, pravilnici i odluke, ali ključno pitanje jeste - da li je procenjeno koliko ljudi je potrebno da bi se obavili svi poslovi iz nadležnosti organa, pa je na osnovu toga načinjena sistematizacija, ili je prvo odlučeno koliko ljudi u nekom organu može da bude zaposleno, pa se potom prave spiskovi "prekobrojnih"? Iz ministarstva poručuju da "racionalizacija" treba da se sprovede po "principima i kriterijumima koji štite efikasnost i funkcionalnost sistema, ali i prava zaposlenih".

Biće zanimljivo videti kako su državni organi, lokalne samouprave i svi koji sprovode "racionalizaciju" došli do računice koliko je ljudi potrebno da obezbede "efikasnost i funkcionalnost sistema". Bez obzira na to da li su "nečiji rođaci ili zaposleni po partijskoj liniji".

Konferencije⁴

Predstavljen Indeks transparentnosti lokalne samouprave

19. februar 2016.

Predstavili smo indeks transparentnosti lokalne samouprave LTI za 2015. godinu. Na vrhu tabele je Paraćin sa indeksom 74 (na skali od 0 do 100), slede Inđija (66), Bačka Topola (62), Pančevo i Leskovac (61), Senta, Srbobran i Vranje (60).

Na dnu tabele su Koceljeva (16), Sečanj i Preševo (15), Bela Crkva i Smederevska Palanka (11)⁵. Prosečna ocena u celoj Srbiji je 40.

Najkraći zaključak je da se, u najvećem broju slučajeva, odredbe propisa koje se tiču transparentnosti poštuju u onoj meri u kojoj postoje sankcije za kršenje obaveza. Obaveze koje ne povlače sankcije, ili su mehanizmi sankcionisanja nedelotvorni, često se krše.

Malobrojni su slučajevi istupanja van zakonskog okvira i preduzimanja mera koje nisu obavezne a mogu da unaprede transparentnost. To se odnosi i na stanje internet sajtova, informatora o radu, na informacije dostupne u uslužnim centrima i prostorijama uprave, na postupanje po zahtevima za dostavljanje informacija, uređenje procedura i praksu u vezi sa radom skupštine, u vezi sa budžetom, javnim raspravama, javnim preduzećima.

Uz ograničeni broj pozitivnih primera, opšta karakteristika internet sajtova (više od polovine indikatora odnosi se na stanje sajtova) je mali broj informacija o budžetu, odluke skupština koje se teško pronalaze, vrlo malo informacija o izboru direktora javnih preduzeća i ustanova, neažurni informatori koji često ne sadrže ni osnovne informacije propisane zakonom i podzakonskim aktom.

Pre razmatranja na sednici skupštine, predlozi akata se mogu naći na sajtovima manje od 20 opština i gradova, a dnevni red naredne sednice na sajtovima manje od četvrtine jedinica lokalne samouprave (JSL). Usvojene odluke mogu se naći na sajtovima 2/3 opština. Više od 30 opština na sajtu nema

⁴ <http://transparentnost.org.rs/index.php/sr/aktivnosti-2/konferencije>

⁵ Cela tabela dostupna je na: <http://transparentnost.org.rs/index.php/sr/istraivanja-o-korupciji/lti>

objavljen budžet, a ažurne podatke o izvršenju budžeta ima tek nešto više od 10% opština. Više od trećine opština ima informator o radu koji nije ažuriran duže od šest meseci. Eksplicitan iznos plata lokalnih funkcionera može se naći u informatorima manje od polovine opština. Vidno istaknute procedure i rokove za postupanje po predmetima u prostorijama uprave ili u uslužnom centru ima tek desetak opština.

S druge strane, veliki broj jedinica lokalne samouprave, izrazio je spremnost da prihvati deo naših preporuka, a neki su to već i učinili.

Pregled TS preporuka:

- **sistematizovanje najvažnijih informacija na sajtu** (o budžetu, odluke SO, predsednika, veća, informacije o javnim preduzećima o javnim raspravama, konkursima, javnim nabavkama i sl). U okviru ove preporuke posebno:

- otvaranje **posebne stranice na internet sajtu posvećene aktivnostima skupštine** (kao i aktivnostima predsednika/gradonačelnika i veća) na kojoj bi se nalazili svi relevantnih dokumenti, odnosno informacije - najava naredne sednice sa dnevnim redom i materijalima (uključujući i zapisnik sa prethodne sednice, što rešava pitanje dostupnosti podataka o podnetim amandmanima i rezultatima glasanja), izveštaj sa sednice, sa donetim odlukama ili linkovima ka službenom glasilu u kome je odluka objavljena.

- otvaranje **posebne stranice „Budžet“**, na kojoj bi, pored odluke o budžetu i rebalansima bile i **sve druge informacije o dokumenti u vezi sa budžetom**

- da se na posebnoj stranici posvećenoj **javnim nabavkama** objavljuju sve informacije (konkursna dokumentacija, izmene, pitanja i odgovori, odluke o dodeli), grupisane po nabavkama, da na toj stranici budu dostupne i informacije o već realizovanim nabavkama iz prethodnog perioda, a da se po potrebi pojedine informacije objavljuju i na drugim stranicama (Aktuelnosti i sl)

- da se informacije o javnim konkursima sistematizuju sa informacijama o rezultatima konkursa (na stranici javni konkursi). TS preporučuje da se objavljuju izveštaji o realizaciji projekata NVO/medija koje je finansirala JLS

- da se **objavljuju mesečni izveštaji** o realizaciji budžeta koje redovno pripremaju odeljenja za budžet u okviru odgovarajućih uprava. TS preporučuje da ovi podaci, i na rashodnoj i na prihodnoj strani budu na šest cifara ekonomske klasifikacije.

- redovna izrada građanskog vodiča kroz budžet.

- organizovanje **javnih rasprava o budžetu**, uz učešće predstavnika građana i stručne javnosti, a ne samo budžetskih korisnika. Raspravu o budžetu moguće je organizovati i u ranoj fazi planiranja, kada se građani kroz ankete mogu izjašnjavati o investicionom delu budžeta.
- objavljivanje **izveštaja o javnoj raspravi** (o budžetu ali i o drugim aktim akoi se razmatraju na javnim raspravama) - kakve primedbe i predlozi su izneti i da li su usvojene ili odbijene (i sa kojim obrazloženjem).
- da **informacije** o procedurama i rokovima postupanja u okviru nadležnosti opštinskih uprava budu **vidno istaknute u uslužnim centrima**, odnosno u prostorijama uprave tamo gde uslužni centri ne postoje.
- da JLS čiji statuti (ili poslovnici o radu SO/SG/SGO) na omogućavaju prisustvo građana sednicama SO/SG/SGO, ili imaju odredbe koje bi se na taj način mogle protumačiti, izmene te odredbe.
- da se podaci o kontaktu građana sa odbornicima (e-mail adrese, ili brojevi telefona, ili vreme i mesto za redovne sastanka sa građanima, ukoliko je definisano) unesu na sajtove uz spiskove odbornika.
- da JLS koje snimaju (video ili audio) sednice SO/SG/SGO te snimke **postave na sajt** (u okviru stranice posvećene aktivnostima skupštine) i na taj način učine dostupnim javnosti.
- JLS da, ukoliko imaju tehničke i finansijske mogućnosti, uspostave mehanizme kako bi građani putem sajta mogli da prate tok predmeta i da dobiju podatke o postupanju po žalbama, predstavkama i prigovorima. Ukoliko ne postoje tehničke ili finansijske mogućnosti, TS preporučuje da se vidno objave podaci od koga i na koji broj telefona građani mogu dobiti ove podatke.
- da se jasno označe **mehanizmi za prijavu nepravilnosti** i mehanizmi za prijavu sumnje na korupciju na sajtovima i u uslužnim centrima (prostorijama uprave). Ovo se odnosi i na jasno označavanje namene kutija ili knjiga za primedbe, mehanizama „Pitaje predsednika/gradonačelnika“, „Prijavite problem“ i sličnih, ako su namenjeni i za prijavu nepravilnosti/nezakonitosti/sumnje na korupciju, odnosno ako ne postoje posebni mehanizmi.
- redovno održavanje konferencija za novinare na kojima će biti omogućeno prisustvo novinara tradicionalnih medija, ali i novih medijskih platformi (web portla i sl).
- određivanje **fiksno termina za prijem građana kod predsednika/gradonačelnika i vidno isticanja tog termina, bez obzira na to da li predsednik/gradonačelnik (u zavisnosti od drugih obaveza) prima građane i drugim danima i u drugim terminima. kada druge obaveze neće uticati na susret sa građanima.** Taj termin bi trebalo da bude **vidno istaknut**.
- JLS da uspostave aktivno anketiranje građana o zadovoljstvu funkcionisanjem opštinskih službi. Ukoliko ne mogu da organizuju aktivno anketiranje JLS preporučuje utvrđivanje jasnih procedura za razmatranje prijedbi iz knjiga/sandučića za primedbe i izveštavanje o preduzetim aktivnostima za postupanje po iznetim primedbama.

- da JLS uredi svoje Informatore o radu u skladu sa **Uputstvom** za izradu i objavljivanje informatora o radu državnog organa, koji je propisao Poverenik za informacije od javnog značaja i da ih ažuriraju u skladu sa Uputstvom (najmanje jednom mesečno). U okviru ovog posebno:
- da, u skladu sa obavezom iz Uputstva, JLS u informatorima objavljuju podatke **o visini plata funkcionera**, podataka **o uslugama koje JLS pruža i rokovima** za njihovo pružanje
- formiranje posebne stranice posvećene javnim preduzećima, odnosno javnim komunalnim preduzećima i javnim ustanovama. U okviru te stranice, preporučujemo formiranje segmenta posvećenog delovanju Komisije za izbor direktora JP/JKP. TS preporučuje da se na ovoj stranici objavljuju svi dokumenti nastali u radu komisija za izbor direktora. Ovo se posebno odnosi na zapisnike sa sednica iz kojih bi se videlo na koji način su bodovani kandidati, na planove koji su priloženi i druge dokumente na osnovu kojih su izvršeni bodovanje i formiranje rang liste. TS preporučuje da se na stranic iposvećenju JP/JKP i JU objavljuju i planovi rada (ili linkovi ka njima), sistematizacije i podaci o broju zaposlenih (ili linkovi ka ovim podacima na sajtovima JP/JKP i JU)
- da se prilikom formiranja cena usluga JKP obave konsultacije sa građanima. To se posebno odnosi na JKP koja pružaju uslugu od opšteg ekonomskog interesa i koje Zakon o zaštiti potrošača obavezuje da osnuju savetodavna tela u koja će biti uključeni predstavnici evidentiranih udruženja odnosno saveza za zaštitu potrošača.
- da opštinske uprave izrađuju godišnje planove, bilo kao poseban dokument, bilo kao deo izveštaja o radu za prethodnu godinu.
- da JLS, koje ga nemaju, usvoje etičke kodekse za zaposlene, i da sve JLS etičke kodekse objave na svojim sajtovima.
- TS poziva SKGO i JLS da razmotre potrebu izmena Etičkog kodeksa ponašanja funkcionera lokalne samouprave, oživljavanja praćenja njegovog poštovanja, bilo kroz lokalne savete ili telo koje bi bilo formirano na nivou SKGO.
- da se, bilo u okviru formiranja evidencije putem aplikacije koju priređuje Direkcija za imovinu RS, bilo kroz posebnu evidenciju JLS, učine javnim podaci o nepokretnostima (poslovni prostor, stanovi i drugi objekti, građevinsko zemljište, poljoprivredno zemljište) u svojini JLS, sa podacima o korisnicima i iznosima zakupa koji korisnici plaćaju.

(Detalje o istraživanju, analizu sa preporukama, celu tabelu sa rangiranjem i interaktivnu mapu sa podacima o svim opštinam ai gradovima možete pogledati na našem sajtu: <http://transparentnost.org.rs/.../sr/istraivanja-o-korupc.../lti>)

Mediji⁶

Močvara i komarci

RTV, 16. februar 2016.

Ekonomista Miodrag Zec [za Radio televiziju Vojvodine](#) o korupciji:

"Korupcija je globalni fenomen koji se javlja u svim vremenima, od kad je sveta i veka, u svim državama na svetu. Države se, ipak, razlikuju po odnosu prema korupciji: u pravnim državama se shvata da je to ogromno državno zlo od kojeg štete, na kraju, imaju svi i razvija se sistem vrednosti u kom ljudi percipiraju da to ne treba raditi".

Prof. Zec to upoređuje sa močvarom u kojoj nastaju komarci koji čine lošeljudima, zbog čega ljudi močvaru na kraju isuše.

S druge strane, u nepravim državama se korupcija ne shvata kao zlo, ona nije loša ako je okrenuta prema „našima“ i ako je u datom trenutku politički isplativa.

"U nepravim država takođe se vodi borba protiv korupcije ali to izgleda kao povremeno zaprašivanje komaraca i to baš na određenoj teritoriji", slikovito objašnjava sagovornik RTV-a.

On dodaje da se stoga mora kroz društvo, kroz porodicu, crkvu graditi takav sistem vrednosti koji će nas naučiti da je korupcija nešto loše.

Dodaje da je kontinuitet temelj za takve napore: kada znaju da će, ako urade nešto loše, zbog toga biti zauvek biti izopšteni iz društva, onda ljudi kažu da neće to da rade.

„Na bazi toga se mora izgraditi prosvećena i nekorumpirana administracija. U tom smislu, države u kojima je visoka korupcija se privatizuju. U njima je privreda javna a država privatna, odnosno javnom svojinom se hrani korupcija“, naglašava Zec.

